

FIGYELŐ

Szépirodalom

VIKTOR PELEVIN:

Számok

Akit kíváncsivá tesz, milyen lenne, ha egy Harry Potter-szerű figuráról kiderülne, hogy gyermekéveit varázslóiskola helyett a pszichiátrián töltötte, ahonnan tévedésből száműzték napjaink Moszkvájába, az biztosan érdekesnek fogja találni e művet. A hasonlat sántít, mégsem mond ellent a képnek, amelyen keresztül az író Oroszország valószerűtlenségeit, érthetetlen, sajátos valóságát kívánja ábrázolni.

Furcsa világ tárulkodik ki előttünk, hiszen a szerző mestere a koncepcionális céltalanságnak.

Regényről beszélünk, amely főhősünk, Sztjopa életének harminc évét meséli el, valós cselekménnyel mégsem találkozunk. Sőt a cselekmény szerény bontogatása látszólag még ezen a szinten is csak elkerülhetetlen kötelesség, mert Pelevin magára a történetre helyezi legkevésbé a hangsúlyt. Az időrendiség nyílegyenes, mellékszállaknak nem jut hely, minden át-

látható, végletekig leegyszerűsített, de a lényeg amúgy is az eseménylánc környezetének megfestése, melyben a feszültségkeltésre vajmi kevésbé alkalmas történetek sajátos szociográfiává nőnek ki magukat. Egy gyökereitől szabadulni akaró, s azokra mégis keserű nosztalgiával emlékező, identitásválsággal küszködő, önmagát a nyugati kultúra gőzerővel történő, görcsös integrálásában kereső társadalom kórképével találkozhatunk, mintegy újraértelmezve az orosz lélek híres kettősségét.

A mű banális, gyakran nevetséges elemek halmaza, amelyből a legváratlanabb helyzetekben szól ki egy-egy színpadra teremtett karakter páto-szos, emelkedett értekezése, filozofálása olyan elvont fogalmakról, melyek ideáink síkján talán feloldhatatlan ellentétben állnak a pénz mindenhatóságának tanával, ám kiderül, hogy a szent és a profán üzleti szempontból, minden képmutatás ellenére, teljesen szinonim fogalmak.

A szerző a nyugati kultúra és Hollywood nem egy kultikus alkotásából merít, és így egy perc alatt *dzsedáj*ként

értelmezhetik önmagukat a köztársaságot védelmezni hivatott belbiztonsági szolgálatok emberei, akik minden szempontból teljesen összetéveszthetők a sötét oldallal, még ha a *csecsen forgó halálderrisről* van is szó, aki *misztikus transzban* Dzala'l al-Din Rúmi verseit énekelve végez ellenfeleivel. A kritikus helyzetben Sztjopa mégis fellélegezhet, „hiszen látta a Csillagok Háborúját, és rájött, hogy több szörnyűség már nem lesz”. S való igaz, a védelmi pénzt attól a pillanattól fogva már az „államnak” fizeti. Megtudhatjuk, hogy a japán rajzfilmekből ismert pokémonok miként testesülnek meg az emberi lélekben, hogy multikulturális világunk médiája miként hipnotizálja az arctalan tömegeket, és azt is, hogy semmi haszna a rációnak, hiszen amíg mindenki elemmez, aztán csódba megy, addig a véletlenre való hagyatkozás meghozza gyümölcsét.

Sztjopa ugyanis, akinek élete gimnazista korától bankkárrá válásáig kizárólag egyetlen törvényhez igazodik – a minden logikát száműző hithez a számok természetfeletti erejében –, megtalálja számítását. Életének minden mozzanata a harmincnégyes számhoz, egyedüli istenéhez kötődik, s e vallásos fanatizmusa átemeli a normálisnak mondott élet határait. (De nem képmutatás-e normákról beszélni abban a világban, amelyről Pelevin tudósít?) Mit lehet azonban tenni, ha feltűnik az ősi ellenség, a megtestesült gonoszság: a negyvenhármass? Sztjopa Pikachu útnak indul, hogy szerze-

teszi csuhába öltözve, zsebében mágikus, fröccsöntött műhímtaggal (amiből 15 000 dollár felárért hármat is kapott a műanyag pálmáktól díszes zen-kórkertjéhez, mellékletként), benne rejtett, pisztolyként is funkcionáló tollal, hogy végezzen ellenfelével, a *hétcentes csacsival*...

A regény látszólag mesés elemekkel átszótt, beteges, tarantinói álmvilágot teremt. Torz, görbe tükrön keresztül kommunikál, a könyvet letéve mégis úgy érezzük, keserű és félelmetes valóságot mutat be, és nemcsak Oroszországról, de az egész globalizált világról szól, s elgondolkodtat – még akkor is, ha nem emelünk poharat hősünkkel együtt, hogy vérg sértésünk egy érzékeny angol hölgyet pohárköszöntőnkkel, mely *Harry Potternek, a legderekből hobbinak* szól.

CSEPREGI JÁNOS

(Fordította Bratka László,
Európa Könyvkiadó, Budapest, 2005,
306 oldal, 2000 Ft)

BOZSIK PÉTER:

Az attentátor
Matuska Szilveszter
regénye

Az első mondatban Borges és James Joyce neve tűnik fel, hogy utána már is a főhőse, Matuska Szilveszteré szerepeljen. A vajtűfülűek számára sejtthe-